

Sygn. akt IV U 1521/19

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 lutego 2020 r.

Sąd Okręgowy w Zielonej Górze, IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Bogusław Łój

Protokolant: sekretarz sądowy Joanna Dejewska vel Dej

po rozpoznaniu w dniu 06 lutego 2020 r. w Zielonej Górze

sprawy z odwołania **R. B.**

od decyzji **Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.**

z dnia 09.05.2019 r. znak (...)

o prawo do rekompensaty

I. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje odwołującemu R. B. prawo do ustalenia rekompensaty z tytułu pracy w szczególnych warunkach;

II. zasądza od pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. na rzecz odwołującego R. B. kwotę 180,00 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

sędzia Bogusław Łój

Sygn. akt IV U 1521/19

UZASADNIENIE

W dniu 09.05.2019 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. wydał decyzję (...) odmawiającą R. B. prawa do ustalenia rekompensaty z tytułu pracy w szczególnych warunkach. W uzasadnieniu powołał się na art. 21 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych i wskazał, iż R. B. nie udokumentował 15 lat pracy w szczególnych warunkach w pełnym wymiarze czasu pracy. W ocenie ZUS-u dołączone do wniosku o emeryturę świadectwa pracy z 30.09.2005 r. i z 07.05.2003 r. nie spełniają wymogów formalnych – nie zawierają rodzaju wykonywanej pracy wymienionej w wykazach A lub B, stanowiących załącznik do rozporządzenia RM z 07.02.1983 r.

R. B. wniósł odwołanie od powyższej decyzji, wskazując, że przedstawiony przez niego oryginał świadectwa pracy z Zakładów (...) jest wystarczającym dowodem na poświadczenie, iż wykonywał pracę w szczególnych warunkach. Świadectwo pracy wyraźnie określa w punktach nr 1 i 8, iż odwołujący się był zatrudniony w okresie 13.10.1986 r. – 30.09.2005 r. w pełnym wymiarze czasu pracy, w jakim charakterze był zatrudniony i że wykonywał ją w tym okresie w szczególnych warunkach. Ponadto odwołujący się nie wiedział, że fakt pracy w szczególnych warunkach musi być określony dodatkowym załącznikiem. Ufał pracownikowi biura i wierzył, że dokument wystawiony został zgodnie z obowiązującym prawem. Przy tym według odwołującego nie ma już możliwości poprawy dokumentu, gdyż zakład nie istnieje. W ocenie odwołującego informacje zawarte w dokumencie są wiarygodne i pozwalają uznać jego niełatwą, ciężką, trwającą blisko 19 lat pracę za wykonywaną w szczególnych warunkach.

W odpowiedzi na odwołanie (k. 6-7) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. wniósł o oddalenie odwołania.

W uzasadnieniu swojego stanowiska ZUS wskazał, że R. B. złożył wniosek o przyznanie prawa do emerytury z rekompensatą. Prawo do emerytury zostało przyznane od 27.04.2019 r. – tj. od osiągnięcia wieku emerytalnego. Dalej podkreślił, iż emeryturę obliczono zgodnie z zasadami z art. 26 ustawy o emeryturach i rentach oraz że odwołującemu się przyznano prawo do jednorazowego świadczenia pieniężnego. Natomiast odmówiono mu prawa do ustalenia rekompensaty z tytułu pracy w szczególnych warunkach z uwagi na brak udowodnionych 15 lat pracy w szczególnych warunkach do 31.12.2008 r. ZUS nie uznał do stażu pracy w szczególnych warunkach od 13.10.1986 r. do 30.09.2005 r. ZUS wskazał, iż w ogólnym świadectwie pracy z 07.05.2003 r. wskazano, że odwołujący się był zatrudniony w (...) i wykonywał prace: ślusarza wydz., ostrzarza obić zgrzeblnych, ślusarza wydz., monter apar. i ukł. hydraulicznych oraz w punkcie 8. tego świadectwa – że wykonywał prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze od 13.10.1986 r. do nadal: ślusarz, ostrzarz obić zgrzeb, monter apar. i ukł. hydr – wykaz A dział XIV poz. 25 pkt 1 i dział VII poz. 2 pkt 1, dział IX poz. 2 pkt 12 zgodnie z zarządzeniem MPChIL nr 7 z 07.07.1987 r. W punkcie 10. ww. świadectwa wskazano liczne okresy nieskładkowe – 131 dni. Z kolei w ogólnym świadectwie pracy z dnia 30.09.2005 r. wskazano zatrudnienie od 13.10.1986 r. do 30.09.2005 r. oraz że w okresie zatrudnienia wykonywał prace: ślusarza wydziałowego, ostrzarza obić zgrzeblnych, ślusarza wydziałowego, monter apar. i ukł. hydraulicznych, ślusarza wydziałowego, pomocy na wydziale. W punkcie 8. tego świadectwa wskazano, że R. B. wykonywał prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze od 13.10.1986 r. do 30.09.2005 r.: ślusarz wydziałowy, ostrzarz obić zgrzeblnych, monter apar. i ukł. hydr, pomoc na wydziale produkcyjnym – wykaz A dział XIV poz. 25 pkt 1 i dział VII poz. 2 pkt 1 oraz poz. 4 pkt 48, dział IX poz. 2 pkt 12 zgodnie z zarządzeniem MPChIL nr 7 z 07.07.1987 r. W punkcie 10. ww. świadectwa wskazano liczne okresy nieskładkowe – 142 dni. W ocenie ZUS zakład pracy w świadectwach pracy nie wskazał rodzaju prac wykonywanych przez odwołującego w okresie zatrudnienia 13.10.1986 r. – 30.09.2005 r. ściśle wg wykazu, działu i pozycji rozporządzenia RM z 07.02.1983 r. ws. wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze. W legitymacji ubezpieczonego widnieje stanowisko ślusarz. Wnioskodawca w ocenie ZUS-u nie przedłożył świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze. ZUS powołał się także na treść przepisu art. 2 pkt 5 i art. 21 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych.

W dalszych pismach procesowych strony podtrzymały swoje dotychczasowe stanowiska.

Na rozprawie w dniu 06.02.2020 r. profesjonalny pełnomocnik powoda wniósł dodatkowo o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

R. B. urodził się w dniu (...)

Okoliczność bezsporna, ponadto dowód:

- akta ZUS – wniosek o emeryturę (k. 1-3).

W okresie od 13.10.1986 r. do 30.09.2005 r. R. B. pracował w pełnym wymiarze czasu pracy w Zakładach (...) SA w Ż.. W okresie zatrudnienia wykonywał prace:

- od 13.10.1986 r. ślusarza wydziałowego,
- od 01.06.1988 r. - ostrzarza obić zgrzeblnych,
- od 01.12.1993 r. - ślusarza wydziałowego,
- od 01.07.2001 r. - monter aparatów i układów hydraulicznych,
- od 09.02.2004 r. - ślusarza wydziałowego,

- od 01.05.2004 r. - pomocy na wydziale produkcyjnym.

R. B. pracował w tym okresie na hali produkcyjnej, w hałasie i kurzu, panowało zapylenie. M.in. naprawiał maszyny, ostrzył je, w późniejszym okresie pracował jako pomoc przy krosnach. Miał ubranie robocze i stopery do uszu. Pracował w systemie zmianowym.

Ponadto w (...) R. B. przez kilka miesięcy pracował przy zmiękczeniu wody, co wymagało mieszania odczynników.

Wszystkie te prace były pracami w szczególnych warunkach w rozumieniu ówczesnie obowiązujących przepisów.

Po rozwiązaniu stosunku pracy R. B. wydano świadectwo pracy stwierdzające wykonywanie pracy w szczególnych warunkach, z powołaniem na „wykaz A dział XIV poz. 25 pkt 1 i dział VII poz. 2 pkt 1 oraz poz. 4 pkt 48, dział IX poz. 2 pkt 12 zgodnie z zarządzeniem MPChIL nr 7 z 07.07.1987 r.”.

Dowód:

- akta ZUS – świadectwa pracy (k. 4, 8),
- kserokopia świadectwa pracy, k. 4,
- zeznania świadka S. K., k. 41v-42,
- zeznania świadka L. M., k. 42,
- zeznania odwołującego, k. 47v-48.

W okresie od 13.10.1986 r. do 30.09.2005 r. R. B. miał łącznie 142 dni okresów nieskładkowych. Korzystał w trakcie pracy w (...) z urlopów wypoczynkowych i zwolnień lekarskich, ale nie z urlopów bezpłatnych.

Dowód:

- akta ZUS – świadectwa pracy (k. 4, 8).

W okresie 12.02.2007 r. – 26.04.2019 r. R. B. wykonywał pracę na stanowisku ślusarza w pełnym wymiarze czasu pracy w (...) sp. z o.o. w L..

Dowód:

- akta ZUS – świadectwo pracy (k. 10).

W dniu 28.03.2019 r. R. B. złożył wniosek o emeryturę do (...) Oddział w Z..

Emerytura została mu przyznana od dnia 27.04.2019 r. (tj. od osiągnięcia wieku emerytalnego) decyzją z dnia 09.05.2019 r. (znak (...)).

Jednocześnie decyzją z dnia 09.05.2019 r. (znak (...)) (...) Oddział w Z. odmówił R. B. prawa do ustalenia rekompensaty z tytułu pracy w szczególnych warunkach.

Okoliczność bezsporna, ponadto dowód:

- akta ZUS – wniosek o emeryturę (k. 1-3), decyzja o przyznaniu emerytury (k. 11-12), decyzja o odmowie ustalenia prawa do rekompensaty (k. 13).

Powyższy stan faktyczny został ustalony na podstawie dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy i aktach ZUS. Dokumenty, których prawdziwości i wiarygodności nie kwestionowała żadna ze stron postępowania, nie budziły też

wątpliwości Sądu. ZUS kwestionował jednak zapisy w świadectwach pracy przedłożonych w trakcie postępowania przed organem rentowym przez odwołującego. W ocenie Sądu te świadectwa pracy zasługują na przyznanie im waloru pełnej wiarygodności. Wskazać należy, iż zostały one wydane przez dawny zakład pracy odwołującego i stwierdzono w nich, iż wykonywał on pracę w szczególnych warunkach. ZUS nie kwestionował prawdziwości dokumentu (tj. nie podnosił jego sfalszowania), lecz jego treść – w tym sensie, że wydane świadectwa pracy nie są dowodami na wykonywanie pracy w szczególnych warunkach. W ocenie Sądu jest jednak inaczej. Świadectwa pracy potwierdzają ten fakt, a nadto w pełnej rozciągłości korespondują z zeznaniami świadków S. K. i L. M.. Zeznaniami tych świadków Sąd dał wiarę w całości, jako spójnym wewnątrz i zewnątrz. Ponadto ww. materiał dowodowy korespondował też w pełni z treścią zeznań odwołującego, przesłuchanego w charakterze strony. W powyższych okolicznościach należało uznać fakt wykonywania przez odwołującego pracy w szczególnych warunkach przez niemal dziewiętnaście lat za w pełni udowodniony.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie zasługiwało na uwzględnienie.

Na podstawie art. 2 pkt 5 ustawy z dnia 19.12.2008 r. o emeryturach pomostowych (tj. Dz.U. z 2018 r. poz. 1924 ze zm.; dalej jako u.e.p.) użyte w ustawie określenie „rekompensata” oznacza odszkodowanie za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze dla osób, które nie nabyły prawa do emerytury pomostowej.

Zgodnie z art. 21 ust. 1 u.e.p. rekompensata przysługuje ubezpieczonemu, jeżeli ma okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 15 lat.

Rekompensata nie przysługuje osobie, która nabyła prawo do emerytury na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS (art. 21 ust. 2 ww. ustawy).

W doktrynie wskazuje się, że „celem rekompensaty, podobnie jak i emerytury pomostowej, jest łagodzenie skutków utraty możliwości przejścia na emeryturę przed osiągnięciem wieku emerytalnego przez pracowników zatrudnionych przy pracach w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. W przypadku rekompensaty realizacja tego celu polega jednak nie na stworzeniu możliwości wcześniejszego zakończenia aktywności zawodowej, lecz na odpowiednim zwiększeniu podstawy wymiaru emerytury z FUS, do której osoba uprawniona nabyła prawo po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego (...) Treść art. 21 ust. 2 ustawy o e.p. może budzić wątpliwości. Literalna wykładnia tego wyrwanego z kontekstu normatywnego przepisu może prowadzić do absurdalnego wniosku, że prawo do rekompensaty przysługuje wyłącznie tym osobom, które nie nabyły prawa do jakiegokolwiek emerytury z FUS. Skoro jednak zgodnie z art. 23 ustawy o e.r. FUS rekompensata przyznawana jest w formie dodatku do kapitału początkowego, a zgodnie z art. 173 ust. 1 ustawy o e.r. FUS kapitał początkowy ustala się dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., za których były opłacane składki na ubezpieczenie społeczne przed dniem 1 stycznia 1999 r., to warunek sformułowany w art. 21 ust. 2 ustawy o e.p. należy rozumieć w taki sposób, że rekompensata jest adresowana wyłącznie do ubezpieczonych objętych systemem emerytalnym zdefiniowanej składki, którzy przed osiągnięciem podstawowego wieku emerytalnego nie nabyli prawa do emerytury z FUS obliczanej według formuły zdefiniowanego świadczenia. Pogląd ten należy uznać za utrwalony w orzecznictwie sądowym (wyrok SA w Warszawie z dnia 23 kwietnia 2018 r., III AUa 921/18, LEX nr 2545191, oraz wcześniejsze orzeczenia sądów apelacyjnych) (...) Analiza układu warunkującego prawo do emerytury pomostowej prowadzi do wniosku, że świadczenie to przysługuje tym pracownikom, którzy osiągnęli co najmniej 15-letni okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 32 ust. 1 i 3 ustawy o e.r. FUS, ale nie nabyli prawa do emerytury pomostowej z powodu nieuznania ich pracy za wykonywaną w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o e.p.” (tak M. Zieleniecki, komentarz do art. 21 u.e.p. w: K. Antonów [red.], Emerytury i renty z FUS. Emerytury pomostowe. Okresowe emerytury kapitałowe. Komentarz do trzech ustaw emerytalnych, wyd. I, LEX/el. 2019, LEX).

Przy tym „rekompensata nie przysługiwała osobie, która nabyła prawo do emerytury w niższym wieku emerytalnym, nawet jeśli tego prawa nie zrealizowała. Per analogiam prawa do rekompensaty nie miała osoba, która nie przeszła na emeryturę pomostową mimo spełnienia warunków” (tak I. Jędrasik-Jankowska, komentarz do art. 21 u.e.p. w: Prawo do emerytury z ubezpieczenia i zabezpieczenia społecznego. Komentarz do ustaw z orzecznictwem, WKP 2019, LEX).

W orzecznictwie przyjmuje się, że „rekompensata, o której mowa w art. 21 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (jednolity tekst Dz.U. z 2018 r., poz. 1924), nie przysługuje osobie, która nabyła ex lege prawo do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 1270 ze zm.), ale nie zrealizowała tego prawa wskutek niezłożenia wniosku o świadczenie” (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 16.05.2018 r., sygn. akt III UK 88/17, OSNP 2019/2/23, LEX). W uzasadnieniu powyższego wyroku Sąd Najwyższy słusznie wskazał, że „tak w doktrynie, jak i w judykaturze wyodrębnia się zaś nabycie prawa in abstracto (w wyniku kształtującego działania norm prawnych na sferę prawną ich adresatów, którego istota wyraża się w tym, że spełnienie warunków określonych hipotezą normy prawnej w sposób konkretny, sprawdzalny i pozytywny sprawia, iż dyspozycja normy znajduje zastosowanie jako czynnik automatycznie kształtujący sferę prawną określonych podmiotów) oraz nabycie prawa in concreto (na podstawie decyzji administracyjnych dotyczących osób indywidualnie chronionych). W ubezpieczeniach społecznych regułą jest przy tym kształtowanie sfery prawnej ubezpieczonych i instytucji ubezpieczeniowej z mocy prawa. Dlatego też prawa do świadczeń emerytalnych i rentowych powstają z zastosowaniem mechanizmu ich nabywania in abstracto (por. R. Babińska: Wzruszalność prawomocnych decyzji rentowych, Warszawa 2007, s. 13-44 oraz K. Ślebzak: Ochrona emerytalnych praw nabytych, Warszawa 2009, s. 74-95 i powołana tam literatura oraz orzecznictwo). Generalną zasadę, zgodnie z którą prawo do świadczeń określonych w ustawie powstaje z dniem spełnienia wszystkich warunków wymaganych do jego nabycia, ustanawia art. 100 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Regulację tę rozumie się natomiast w ten sposób, że jeżeli wszystkie przesłanki nabycia prawa do emerytury (lub renty) zostały spełnione, to prawo do świadczenia powstaje nawet, gdy nie został złożony wniosek o jego przyznanie (por. np. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 4 listopada 2014 r., I UK 100/14, LEX nr 1567460 oraz z dnia 18 lutego 2015 r., I UK 225/14, OSNP 2016 nr 11, poz. 141). Nabycie prawa in abstracto nie aktualizuje natomiast obowiązku instytucji ubezpieczeniowej do ustalenia i realizacji świadczenia, bez uprzedniego podjęcia przez ubezpieczonego stosownej czynności, to jest złożenia wniosku emerytalnego (rentowego), przez którą to czynność wnioskodawca ujawnia się jako uprawniony do świadczenia i zainteresowany jego realizacją. Przewidziany w art. 116 ust. 1 ustawy emerytalnej wniosek o świadczenie nie jest zatem elementem układu warunkującego nabycie prawa do emerytury, gdyż ten jest zawarty w przepisach ustawy określających warunki do przyznania tego świadczenia”.

Judykatura podkreśla ponadto, iż jedną z możliwości ustalenia prawa do rekompensaty jest „wykazanie, iż ubezpieczony do dnia 1 stycznia 1999 r. posiada 15-letni okres pracy w szczególnych warunkach, przy jednoczesnym braku możliwości uzyskania prawa do emerytury pomostowej lub prawa do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze na skutek zmiany stanu prawnego wprowadzonego ustawą o emeryturach pomostowych. Celem rekompensaty jest bowiem zapewnienie pracownikom uzyskania odszkodowania za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze jak również emerytury pomostowej” (tak Sąd Apelacyjny w Lublinie w wyroku z dnia z dnia 06.03.2019 r., sygn. akt III AUa 273/18, LEX nr 2637945).

Konieczne dla ustalenia prawa do rekompensaty jest więc najpierw rozstrzygnięcie, czy odwołującemu przysługiwało prawo do emerytury pomostowej, wcześniejszej lub emerytury na podstawie art. 184 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tj. Dz.U. z 2020 r., poz. 53 ze zm.; dalej jako ustawa o emeryturach).

Według art. 4 u.e.p. prawo do emerytury pomostowej, z uwzględnieniem art. 5-12, przysługuje pracownikowi, który spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) urodził się po dniu 31 grudnia 1948 r.;
- 2) ma okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszący co najmniej 15 lat;
- 3) osiągnął wiek wynoszący co najmniej 55 lat dla kobiet i co najmniej 60 lat dla mężczyzn;
- 4) ma okres składkowy i nieskładkowy, ustalony na zasadach określonych w art. 5-9 i art. 11 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn;
- 5) przed dniem 1 stycznia 1999 r. wykonywał prace w szczególnych warunkach lub prace w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS;
- 6) po dniu 31 grudnia 2008 r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;
- 7) nastąpiło z nim rozwiązanie stosunku pracy.

Ponadto zgodnie z art. 49 u.e.p. prawo do emerytury pomostowej przysługuje również osobie, która:

- 1) po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywała pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;
- 2) spełnia warunki określone w art. 4 pkt 1-5 i 7 i art. 5-12;
- 3) w dniu wejścia w życie ustawy miała wymagany w przepisach, o których mowa w pkt 2, okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3.

Z kolei na podstawie art. 184 ust. 1 ustawy o emeryturach ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Z powyższych przepisów wynika, iż przede wszystkim należało rozstrzygnąć kwestię tego, czy praca wykonywana przez odwołującego w okresie od 13.10.1986 r. do 30.09.2005 r. jest pracą w warunkach szczególnych i czy spełniony został wymóg 15 lat jej wykonywania w pełnym wymiarze czasu pracy.

W pierwszej kolejności należy zwrócić uwagę na fakt, iż w świadectwach pracy odwołującego wskazywano, iż była to praca w szczególnych warunkach zgodnie z zarządzeniem MPChIL (Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego) nr 7 z dnia 07.07.1987 r. (Dz.U. nr 8 poz. 43 z 1983 r.). ZUS kwestionował takie oznaczenie i w decyzji odmawiającej ustalenia prawa do rekompensaty podkreślił, że świadectwa pracy nie zawierają rodzaju wykonywanej pracy wymienionej w wykazach A lub B, stanowiących załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z 07.02.1983 r. W ocenie Sądu ZUS nie miał podstawy do kwestionowania w ten sposób świadectwa pracy. Wskazać bowiem należy, iż na podstawie § 2 ust. 2 tego rozporządzenia okresy pracy, o których mowa w ust. 1 [okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy], stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy. Ponadto zarządzenie z dnia 07.07.1987 r. zostało wydane w oparciu o rozporządzenie Rady Ministrów z 07.02.1983 r. – konkretnie na podstawie § 1 ust. 2 (właściwi ministrowie,

kierownicy urzędów centralnych oraz centralne związki spółdzielcze w porozumieniu z Ministrem Pracy, Płac i Spraw Socjalnych ustalają w podległych i nadzorowanych zakładach pracy stanowiska pracy, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazach A i B). Biorąc pod uwagę powyższe okoliczności, należy stwierdzić, iż ZUS nie był władny podważać świadectwa pracy w zakresie, w którym wskazano na wykonywanie pracy w warunkach szczególnych z powołaniem się na przepisy zarządzenia z 07.07.1987 r. Zarządzenie to, jako akt prawny wydany na podstawie rozporządzenia z 1983 r. jest w ocenie Sądu prawidłową i wystarczającą podstawą do uznania, iż odwołujący pracował we wskazanym okresie czasu w warunkach szczególnych. Skoro bowiem wydany został jako akt o większym stopniu szczególności, na podstawie rozporządzenia, to nie sposób formować zarzutu, że nie jest o to rozporządzenie oparty i że stanowiska pracy, mieszczące się w wykazie stanowisk ujętych w zarządzeniu, nie są jednocześnie pracami z wykazu A i B. Gdyby nimi nie były, nie mogłyby się znaleźć w zarządzeniu – akcie wydanym na podstawie rozporządzenia, o większym stopniu szczególności. Innymi słowy – stanowiska pracy wymienione w zarządzeniach ministerialnych, wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, zawsze będą mieścić się w rodzajach pracy wymienionych w wykazie A i B. Sposób oznaczenia tych prac w świadectwie pracy nie może być arbitralnie oceniany przez ZUS jako wystarczający lub niewystarczający. Niewątpliwie bowiem istnieje podstawa prawna do uznania prac wykonywanych przez odwołującego za prace wykonywane w szczególnych warunkach. Kwestia oznaczenia tych prac w świadectwie pracy w sposób, który ZUS bez żadnej przyczyny uznaje za nieprawidłowy, w żadnym razie nie może rodzić negatywnych konsekwencji dla odwołującego. W tej sprawie zaś tak właśnie było. Odwołujący nie uzyskał prawa do rekompensaty z uwagi na niespełnianie warunków formalnych przez przedłożone przez niego świadectwa pracy. Tymczasem to właśnie te świadectwa pracy stwierdzają, zgodnie z rozporządzeniem z 1983 r., fakt wykonywania pracy w szczególnych warunkach. W niniejszej sprawie w świadectwach pracy odwołującego został potwierdzony w należyty sposób.

W dniu rozwiązania z wnioskodawcą umowy o pracę obowiązywało Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z 15.05.1996 roku w sprawie szczegółowej treści świadectwa pracy oraz sposobu i trybu jego wydawania i prostowania (Dz. U. Nr 60, poz. 282 ze zmianami), zgodnie z którym pracodawca miał obowiązek w świadectwie pracy wskazać okresy wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze / par.1 punkt 11. Rozporządzenia. I z tego obowiązku pracodawca odwołującego wywiązał się w sposób prawidłowy, a w świetle przeprowadzonego postępowania dowodowego stwierdzenie zawarte w świadectwie pracy dotyczące wykonywania pracy w szczególnych warunkach jest stwierdzeniem prawdziwym

W kwestii zaś „licznych okresów nieskładkowych”, to należy zauważyć, iż łącznie 142 dni w ciągu niemal 19 lat pracy nie mogą być uznane za „liczne” i powodować wątpliwości co do spełnienia przesłanki 15 lat pracy. Zarówno odwołujący się, jak i świadkowie wskazywali na ciągły charakter pracy odwołującego w pełnym wymiarze czasu. Ponadto odwołujący nie brał też żadnych urlopów bezpłatnych. Korzystał jedynie z urlopów wypoczynkowych i zwolnień lekarskich. Niewątpliwie więc przepracował łącznie ponad 15 lat w szczególnych warunkach. Jednakże stażu tego nie miał przepracowanego na dzień 01.01.1999 r.

Podsumowując dotychczasowe rozważania, należy więc stwierdzić, iż odwołujący z całą pewnością pracował w szczególnych warunkach w okresie od 13.10.1986 r. do 30.09.2005 r. i zostało to w sposób należyty wykazane. Spełniona została więc przesłanka pozytywna nabycia prawa do rekompensaty.

Pozostaje do rozważenia fakt, czy odwołujący nie nabył wcześniej prawa do emerytury pomostowej lub wcześniejszej, natomiast nie zrealizował tego prawa wskutek niezłożenia wniosku o wypłatę świadczenia. W takim bowiem przypadku, jak już wskazano powyżej, judykatura i literatura uznają, iż rekompensata nie przysługuje. Ma ona bowiem jedynie złagodzić negatywne skutki zmian w prawie. Jeśli zaś obywatelowi przysługiwało uprawnienie, z którego nie skorzystał, to nie sposób mówić o konieczności rekompensowania mu tego, że w swoim czasie nie wykorzystał danego mu uprawnienia.

Należy zauważyć, że odwołujący nie mógł nabyć prawa do emerytury zgodnie z art. 184 ust. 1 ustawy o emeryturach, albowiem w dniu wejścia w życie tej ustawy (01.01.1999 r.) nie miał jeszcze stażu 15 lat pracy w warunkach szczególnych ani wymaganego wieku. Ponadto nie mógł także nabyć prawa do emerytury pomostowej na podstawie

art. 4 u.e.p., albowiem nie spełniał pozytywnej przesłanki z art. 4 pkt 6 - po dniu 31.12.2008 r. odwołujący nie wykonywał prac w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych. Nie było również możliwe nabycie przez odwołującego emerytury pomostowej na podstawie art. 49 u.e.p., albowiem w dniu wejścia w życie ustawy nie miał wymaganego w przepisach, o których mowa w pkt 2, okresu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 (art. 49 pkt 3 u.e.p.). Należy bowiem zauważyć, iż katalog prac z art. 3 ust. 1 i 3 u.e.p. (a więc prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze) różni się w dużym stopniu od prac w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu poprzednio obowiązujących przepisów – a więc widniejących w rozporządzeniu i wydanych na jego podstawie zarządzeniach. Nie można uznać prac wykonywanych przez odwołującego (zarówno w (...), jak i potem w (...) sp. z o.o.) w okresie do dnia wejścia w życie ustawy o emeryturach pomostowych (01.01.2009 r.) za prace w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 tej ustawy.

Tym samym należy stwierdzić, iż odwołujący się nie nabył in abstracto prawa do jakiegokolwiek emerytury powiązanej z pracą w szczególnych warunkach. Nabył jedynie (i to zarówno in abstracto, jak i in concreto) prawo do emerytury wraz z osiągnięciem powszechnego wieku emerytalnego (65 lat). Nie zachodzi więc przesłanka negatywna z art. 21 ust. 2 u.e.p., wyłączająca prawo odwołującego do rekompensaty. Wobec powyższych okoliczności konieczna była zmiana zaskarżonej decyzji w ten sposób, że przyznaje odwołującemu R. B. prawo do ustalenia rekompensaty z tytułu pracy w szczególnych warunkach. Mając na uwadze powyższe, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 kpc orzeczono jak w punkcie I wyroku.

O kosztach orzeczono na podstawie art. 98 § 1 kpc, który stanowi, że strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu).

Na podstawie art. 98 § 3 kpc zaś do niezbędnych kosztów procesu strony reprezentowanej przez adwokata zalicza się wynagrodzenie, jednak nie wyższe niż stawki opłat określone w odrębnych przepisach i wydatki jednego adwokata, koszty sądowe oraz koszty nakazanego przez sąd osobistego stawiennictwa strony.

Odwołujący się był reprezentowany na rozprawach przez profesjonalnego pełnomocnika – adwokata. Nie poniósł innych kosztów procesu. Wobec powyższego należy mu się zwrot kosztów zastępstwa procesowego od organu rentowego jako strony przegrywającej proces.

Zgodnie zaś z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.10.2015 r. (Dz.U. z 2015 r., poz. 1800 ze zm.) stawki minimalne wynoszą 180 zł w sprawach o świadczenia pieniężne z ubezpieczenia społecznego i zaopatrzenia emerytalnego oraz w sprawach dotyczących podlegania ubezpieczeniom społecznym.